

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

A munkásság és a cionizmus

Az „Arbeiter Zeitung”, amely nem zsidó érdekekért, hanem munkás célokért harcol és az emberiség általános céljait, a zsidó munkásság nevében felhívja az internacionális proletariátust, hogy minden ország munkássága támogassa politikai és erkölcsi erővel a cionizmust, amely első sorban a zsidó munkásokat akarja Palesztinában elhelyezni, olyan elemeket, amelyek el vannak telve a produktív munka szeretetével.

Minket nem lep meg a munkáslapnak ez a nyílt állásfoglalása, mert komoly számvetés után nem nehéz rátalálni azokra a tényezőkre, amelyek általános értéket somnáznak a cionizmusban. A cionizmus becstületes analízise a következő alapgondolatból fejt ki a zsidó reneszánsz messiánizmusát: a zsidó népben meggyűlölettel konstruktív erőfőrt keres, amelyben zavartalanul kiélhessze magát. Ebben az építőkészségben hinni kell; ha nem hiszünk benne, üres utópiává hóllyagzik meg a cionizmus.

A cionizmus építeni akar. Az eszmében ez az imperatívusz. A kezdete és vége: építőmunka. Aki ellenzi a cionizmust, magát a munkát ellenzi meg. Hívesmit azonban nem opportunus nyíltan bevállalni. Aki mégis megellenzi a cionizmust, azok ennél fogva mást mondanak. Nem a maguk munkáitól igazolják zsidótlant állásponjtúkat, hanem a céltalansággal, amelyet ők a mozgalmra rákennnek. Céltalannak feltüntetni pedig csak kétféleképpen lehet a mozgalmat. Vagy úgy, hogy a zsidóság konstruktív erejét tagadják, vagy úgy, hogy a termelő munka tényezőit a mozgalmából erőszakosan kikapcsolják, aminek előbb-utóbb az lenne a következménye, hogy mozdulatlan passzivitásba gémberednek bele az egész nagy népfeltámasztás. Az oppozíció aztán diadalmasan a mellét döngetheti: lám, hiszen megmondtuk. A cionizmus nem épít, nem is építhet, mert eredendő inferioritásában szenved. Az első móddal éini túlságosan kockázatos, nem is élt vele sohasem az anticionizmus, mert két vége van ennek a botnak és azt íti meg, aki ítni akart vele. Az anticionisták tehát a másik módon igyekeztek ártani a mozgalmaknak. A termelő munka tényezőit akarták elidegeníteni a cionizmustól.

Egészen nem sikerült ez a törekvés, mert a cionizmusnak mindig volt egy öntudatosan dolgozó frakciója és ez gazdag erővel gyarapította a megújuló zsidóságot. A józanul gondolkodó munkásságot nem lehetett felsorakoztatni olyan eszme ellen, amelynek legbensőbb lényege a konstrukció és amelyből a munka apológiája zendült ki hatalmas ritmusokban. Erec Jisraél, ahogy a nemzetek felszabadult lelki smeretéből kibontakozik, a grandiózus munkaalkalom szépségével és erejével nyugtázza, a zsidó életosztónt. És hogy milyen erősen forrt bele a munka hite a cionizmusba, bizonyítja az a sok delegátus, akik a karlsbadi kongresszuson a dolgozó zsidóságot képviselték. A delegátusok egyharmada munkásrétegektől kapták mandátumaikat.

A termelő munka tényezőit ime nem lehet eltávolítani a cionizmustól és semmiféle rabuliztítással nem lehet beléjük disputálni, hogy a szocializmus lényege szöges ellentétben áll a cionizmus lényegével. A munkás-szabadság és a munka becstülete az épülő Zsidóországban fogja megülni legigazibb ünnepeit.

Az anticionizmus természetesen tovább halcol, most már más eszközökkel. De mert az az igyekezete, hogy a munkásérdekek ürügye alatt tegye gyűlöletessé a cionizmus érde-

keit, kudarcot vallott, most már a munkás-érdekeknek is nagyobb célokat kápráztat a munkásság elé. Azt mondja: általános emberi érdekekért kell küzdeni a népeknek. Az egész emberiség várja a felszabadulást és a zsidó nép félreérti a küldetését, ha nemzeti céljait küzd, ahelyett, hogy az emberiség univerzális céljaiért küzdene.

Hát ez egyszerű farizeuskódás. A zsidóság sohasem vonja ki magát az emberiség általános feladataiból és ezután sem fogja másra áthárítani a reá eső munkarészt. De ez nem jelenti azt, hogy a munka kedvéért le kell mondania nemzeti életéről, amely a mindent átfogó körben olyan fejlődési állomás, amelyet nem ugorhat át. Csak a nemzeti életen keresztül juthatnak el a népek abba a magasabb kategóriába, ahol már semminek sincs értéke, csak az emberiség általános érdekeinek. De ma még egyetlen nemzet sem izmosodott bele ebbe az érett állapotba és mindegyik még nemzeti célokért küzd, még pedig sokkal hevesebben

mint ezelőtt. A zsidó népet tehát nincs oka, hogy lemondjon olyan fejlődésről, amelyet más nemzet életét és nyugalmát kockáztatja, de nem mondhat le róla épen a nemzeti életen túl levő magasabb célok miatt sem, mert az emberiség igazi harcosa csak úgy lehet, ha azokkal a fegyverekkel küzdhet, amiket a céljára csak a nemzeti élet kovácsolhat. Olyan igazság ez, amely nem támadja meg azt az ideológiát, amelyet magukba olvasztottak a munkásrétegek. És ha ennek tagadásával akarnák a cionizmustól eltántorítani a zsidó munkást, hát ez ép oly kevéssé fog sikerre vezetni, mint az a másik törekvés, amely magát a munkásérdeket akarta ellentétbe keverni a cionizmus érdekeivel. A hivatalos szocializmus ma már nem csak a zsidó munkástól, de a nemzsidótól is követeli, hogy támogassa politikai és erkölcsi erővel a cionizmust, amely szembevetően munkásérdekekért is küzd, mert első sorban a zsidó munkásokat akarja elhelyezni Palesztinában.

Közvetlenül tárgyal Magyarország és Ausztria

Schober és Bánffy találkozója — Kevés remény van a békés megegyezésre — A brucki betörés

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, szept. 27. Schober osztrák külügyminiszter és Bánffy magyar külügyminiszter találkozója valószínűleg a szerdai napon fog megtörténni Brünben. Bánffy magyar külügyminiszter a brüni tárgyalások eredményéről igen optimisztikusan nyilatkozott. A külügyminiszter kijelentette, hogy Sopronon kívül

kilenc községet kérnek visszazs Ausztriától,

még pedig Nagycenk, Ózd, Balt, Rákos, Fertő, Ágfalva, Somfalva, Harka és Kopháza községeket. A terv szerint az egész területet teljesen kiűritéék, illetve átadnák az antantnak, amely aztán Sopront az említett községekkel 48 órában belül visszazs Magyarországnak. Ennek a megállapodásnak betartását Olaszország garantálja.

Megegyezésre azonban alig van kilátás. Ausztria — amint már azt jelentettük — csak is Nyugatmagyarország teljes kiűritése és átadása után hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni. A „Nene Freie Presse” szerint a magyar egyezkedési ajánlatot nagy óvatossággal kell fogadni, nemcsak azért, mert a magyar kormány nem igen lesz módjában a kiűritést keresztülvinni, hanem inkább azért, mert Bethlen csak időt akar nyerni a mozgósításra.

Közben a csatározások az osztrák-magyar határon kiújultak. A felkelők az első zónát, amelyet annak idején úgy magyar, mint osztrák részről kiűritettek, most csendesen visszafoglalták. De nem elégednek meg ezzel, hanem

Brucknál osztrák területre léptek és erős gépfegyvertű alá vették az osztrák csendőrséget.

Az osztrák részről kiállított első őrszemet, Gross őrszetőt, aki mihielyt a magyarok köze-

A román-orosz béketárgyalásokról

Varsó, szeptember 27. (R. T. I.) Az orosz-román béketárgyalásokat a régi királyi kastélyban, melyet a lengyel kormány a tárgyaló felek rendelkezésére bocsátott, tartják meg.

ledését észrevette, alarmozta az osztrák katonaságot, a magyarok agyonlőtték.

A támadásban, amint hivatalosan jelentik, résztvett a magyar vasutasok egy része is, akik közigránatokkal föltégyverkezve, formálisan fölvették a harcot a menekülő osztrák katonákkal, akikre a vagonok teteféről lövöldöztek. Az osztrák Reichswahr-katonák ilyenkor már két tűz közé kerültek és emiatt visszavonulásuk is megakadt. A heves küzdelem három óra hosszat tartott, végül is az osztrák őrség erélyes ellentámadással visszafoglalta a bruckmosonjujalui pályaudvart. A magyar csapatok reggel nyolckor visszavonultak. A vasutasok, akik a tüzelésben résztvettek, az osztrákok kezébe kerültek. Mintegy hetven vasutas esett foglyul, akiket a csendőrök az oberhollabrunni internáló-táborba kísérték.

Osztrák részről három halott és több sebesült volt.

Az osztrák külügyi bizottság ülésén különben a szociáldemokraták a Benes-féle közvetítő javaslat mellett foglaltak állást és a keresztényszocialisták voltak azok, akik a leghatározottabb nacionalista állásponjt képviselték és követelték az átadásra ítélt országreszek feltétel nélküli kiűritését. Schober különben felhatalmazást kapott további tárgyalások folytatására.

A magyar nemzetgyűlést öt hétre napolták el

és csak az október 30.-i barányai választások után hívják össze. Bethlen ezen idő alatt megkísérli az egységes kormánypart megalkotását. Ezzel vonatkozólag a miniszterelnök legközelebb Pécsen fog nyilatkozni, tulajdonképpen zászlóbontása azonban saját területén. Hódmezővásárhelyen lesz. Más jelentés szerint a kormány a nyugatmagyarországi kérdés elintézésé után lemond és Ráday Gedeon hivatalnok-kormányt fog alakítani, amelynek vezetésével lefolytatják az új választásokat.

Bolivia kilép a népszövetségből

Genf, szeptember 27. (RTI.) A népszövetségnek a Bolivia Chile konfliktusban hozott határozata miatt Bolivia bejelentette, hogy kilép a népszövetségből.

Egy moszkvai cionista elmondja Szovjetország mai helyzetét és politikai kilátásait

— Az Uj Kelet munkatársától —

Karlsbad, szeptember hó. Az itt következő nyilatkozatot a mai orosz zsidóság egyik legkiválóbb vezére adta az Uj Keletnek. Oroszországi elvtársunk a beszélgetés előtt pár nappal érkezett a Szovjet fővárosából, Moszkvából, ahol csatlakozott a kongresszus után vissza akar térni oda. A nyilatkozat, bár mindvégig megmarad az ellogulatlant tárgyilagossággal egyenesen, mégis súlyos vádakot tartalmaz a szovjet rendszerre ellen. Elvtársunk határozott kivánságának megfelelően, nehogy a nyilatkozat miatt a szovjet hatóságokkal kellemetlenségei legyenek, nem írjuk ki teljes nevét, bár a névnek az új zsidó mozgalomban jó csengése van. Röviden dr. B. Josuának nevezzük. Rejtett utakon, veszedelmekkel számolva jöttek az orosz delegáció tagjai a karlsbadi kongresszusra és jövő veszedelmekkel szembenézve térnek vissza, hogy folytassák a marannusok hősiességével vetekedő földalatti munkájukat a zsidó nép megváltásáért.

A mai orosz helyzetről dr. B. Josua ezeket mondotta:

— Itt a polgári Európában mindenkinek, akivel találkoztam, az első kérdése volt, hogy **megbukik-e az orosz kommunizmus**

és mikor bukik meg? Nehéz erre válaszolni és még nehezebb annak, aki onnan jön. Mi az orosz politikai helyzetéről még tájékozatlanabb vagyunk mint önök. Oroszországban csak a hivatalos sajtó működik és ez úgy tájékoztatja a közönséget, ahogy a politikai rezsim érdeke megkívánja. Semmi esetre sem elfogulatlanul és az igazságnak megfelelően. A mi impresszióink az, hogy a szovjetet a belső ellenállás nem fogja megdönteni, legalább is a közeli jövőben nem. Az utóbbi idők politikai villongásai, a súlyos természeti csapások, az éhínség és járványok meggyöngyítették ugyan a rendszert, de távolról sem annyira, hogy a hatalmat kiejtse kezéből. Csúpnak engedelmeket tesz a mérsékeltbb irányzatoknak és egyensúlyi helyzetet a jobbratolódással igyekszik biztosítani. Egészen bizonyos, hogy a lakosság nagy többsége érzelmileg a szovjet és főleg a terror ellen van. A szocialista pártok legnagyobb része sem hiva a mai rendszernek. Hogy mégis él a kommunizmus, annak első oka, hogy a tömegek passzívok, mert nem szervezhetnek, a második, hogy a még ma is roppant orosz birodalomban az egyetlen szervezett erő, a szovjethadisereg. A titkos rendőrség, az úgynevezett „csékan” a leghatalmasabb erőssége a szovjetnek, rendkívül jól szervezett belső kémhálózat, amely csirjában fogja el minden ellenforradalmi törekvést. Ezért

nem dőlhet meg belülről a szovjet.

— Történtek kísérletek arra is, hogy a világról döntsék meg. A különböző ellenforradalmi csapatokat a lakosság, beleértve a zsidókat is, kiőrö örömmel fogadták. De aztán következett a szomorú kiábrándulás. Az úgynevezett felszabadító csapatok raboltak, pusztítottak és gyilkoltak, amerre csak elvonultak. A lakosság látta, hogy nemcsak, hogy javulás nem állott be helyzetében, de az élet és vagyonszükséglet csak jobban leromlott. Nem is szólva a zsidókról, akik a felszabadító fehér csapatok első áldozatai voltak. Így következett be a mai pszichológiai helyzet, hogy bár a széles néprétegek ellene vannak a kommunizmus rendszerének, mégsem kívánják a reakciós felkelő csapatokat. A kommunizmus legalább elméletben mégis népi politikát folytat és igyekszik a helyzetet megjavítani és ami a legfontosabb, abszolút életbiztonságot teremt. Véleményem szerint

a mai rendszert az evolúció, a következetes jobbratolódás fogja megváltoztatni.

Az orosz nemzeti mozgalom bent az országban teljesen győztes csak kívülről éleszítetik néha a hamvadó parazsat.

A cionista mozgalom helyzetét és kilátásait dr. B. Josua így jellemezte:

Oroszországban a kommunizmuson kívül semmiféle propagandát nem szabad úzni. A cionista szervezkedés minden formája tiltva van, sem összejöveteleket, sem előadásokat nem engedélyeznek. Hivatalosan ugyan nem oszlatták fel a cionista szervezetet, ettől a nyílt fellépéstől visszariadtak, de ténylegesen minden mozgási szabadságtól megfosztották. A múlt év májusában egy cionista kongresszust hívtunk egybe Moszkvába. A titkos rendőrség nyomására a kongresszus összes tagjait letartóztatta. Ezután következett

a híres moszkvai cionista per,

amelyben számos elvtársunkat öt évi börtönrre ítélték. Nagyon természetes, hogy ilyen körülmények között centralizált mozgalomról szó sem lehet. Titokban tartjuk összejöveteleinket és összes akcióinkat csendben folytatjuk. De folytatjuk és mondhatom, hogy a cionizmus hívei Oroszországban nemhogy megfogták volna, de lényegesen megszorodtak. Bizonyosága ennek az a héttagú delegáció, amely ezen a kongresszuson képviseli az orosz zsidóságot.

— A szovjet zsidópolitikájának rendkívül érdekes következményei vannak. Minthogy minden zsidó társadalmi és politikai szervezkedést megtiltottak, a templomok körül koncentráldott a zsidó élet. A templomok ugyanis nyitva vannak, sőt a felekezetek egészen priviligizált helyzetet élveznek. Míg a kommunizmus a jelszavával minden reakció ellen küzd, a zsidó élet odakényszerítette, hogy a reakció árnyékában szervezkedjék meg. A héber iskolákat megszűntették, a chédereket ellenben nem. Mit tehetünk egyebet, a chédereket tanítunk héberül. A cionista előadásokat betiltották, kénytelenek voltunk a templomba vonulni és ottan folytatni a munkát.

— Ma már minden zsidó tudja, azok is, akiket kezdetben elbűdítottak a jelszavak, hogy

a zsidókérdést a kommunizmus nem oldhatja meg

és legkevésbé ez a kommunizmus, amely nem más, mint egy kisebbség terrorja a többség fölött. Hivatalos megnyilatkozásban ugyan nem érzik a különbség zsidók és nemzsidók között, de a társadalmi életben az ellentétek talán még élesebbek, mint valaha. Nincs benne semmi csodálatos, ha hirt kapunk róla, hogy egy-egy vörös divízió programot rendezett. Ha a legcélszerűbb feloldulás van valahol, nyomában jelentkezik a zsidóüldözés a maga összes borzalmival.

— Az életfeltételek általában igen rosszak. Különösen szenved a zsidó városi lakosság, amely még mindig nem tudott elhelyezkedni a produktív foglalkozási ágakban. A kereskedelem megindult ugyan, de igen súlyos korlátozásai vannak. Kereskedésre engedélyt csak felig munkavépes embernek adnak, úgy hogy a zsidóknak csak egy kis százaléka tehetett vissza eredeti foglalkozásához. Egyébként e téren a különböző országgrészekben különböző rendszabályok vannak életben.

A társadalmi élet teljesen megszűnt.

Az emberek, akik nem foglalkoznak politikával, teljesen visszavonultak, családjuknak élnek.

— Egyik legfontosabb feladatunkat képezi most az ukrainai pogromárvák felszólítása. A szovjet által újra megszállott Ukrajnában és Fehéroroszországban a pogromárváknak és özvegyeknek ezrei várják segítségünket. Az amerikai Joint Distribution Committee hónapokkal ezelőtt beindított ezek érdekében egy segélyakciót és küldött is tekintélyes összegeket. A segélyező bizottság összeállítását azonban nem ő intézte, mert ezt a jogot a kormány magának tartotta fenn. A bizottságot csupa kommuniztából állították össze, egyetlen cionista sem juthatott be. Ez a bizottság valóságban

elsikkasztotta az árvák és özvegyek pénzét.

Hogy egyebet ne említsek, a dollár börzeárfolyama akkor meghaladta az ötvétezer rubelt,

a bizottság pedig a hivatalos árfolyamon, kétszázötven rubelen számolta el a pénzeket. Az amerikai zsidók egész vonatokat küldtek ruhákkal és élelmiszerekkel. Ezeket a küldeményeket egyszerűen átadták a vörös hadseregnek és a vidéki munkástapácsoknak. A Joint által nagyrészt amerikai zsidó munkások adományából összegyűlt segélyeknek még századrészt sem juttatták el az éhhalállal küzdő program-sújtottakhoz, úgyhogy ezerével pusztultak el. Ezek a gazságok nem maradtak titokban és az egész oroszországi zsidó közvélemény felháborodással követelte a bizottság felfüggesztését és a legszigorúbb vizsgálat megindítását. Az első kivánság teljesült, a kormány kénytelen volt feloszlatai ezt a bizottságot és most már mi vesszük kezünkbe a segélyezés ügyét. Az utóbbi időben egyébként a kormány engedtemerev álláspontjából, így például az éhínség leküzdésére egy bizottságot alakított Moszkvában, amelybe meghívta a legexponáltabb ellenforradalmárokat és monarchisták képviselőit is.

m. c.

A Haggibbor újra játszhat

Megsemmisítették az öt-hónapos felfüggesztést

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kolozsvári sportéletben, amelyen már-már a bomlás tünetei voltak észlelhetők, újulást, javulást állott be. Az előző rezsim indokolatlan határozatait az új vezetőség sorra revízió alá veszi. Most a Haggibbor felfüggesztésének ügye került felebbeszést folytán a Comitetul Regional elé. Ezelőtt mintegy két hetel, Suciu Adriánnak, az intézőbizottság akkori elnökének kezdeményezésére az intézőbizottság öt hónapra felfüggesztette a Haggibbor játék jogát. A határozat, amint azt sportkörök és a sajtó is egyöntetűen megállapította, teljesen indokolatlan volt. Bizonyosnak látszott, hogy tárgyalagos fórum előtt helyet adnak a felebbeszéseknek. Ez az FSSR Comitetul Regional hétfő esti ülésén meg is történt.

A Comitetul Regional hétfőn este tárgyalta a Haggibbor felfüggesztése ellen beadott felebbeszést. Az ülésen Dragomir egyetemi tanár elnökölt, az előadói tisztet dr. Borsán György, a labdarugó szakosztály új elnöke látta el. Beható vita után a Comitetul Regional egyhanguan úgy határozott, hogy

megsemmisíti az intézőbizottság határozatát és a Haggibbor játékjogát újból visszaadja.

A megsemmisített határozatra tulajdonképpen az adott okot, hogy a Haggibbor, amely a kolozsvári kerületi ligabajnokságot veretlenül megnyerte, az elfogadhatatlan okokból megismételt ligadöntő mérkőzésen az MTK első csapatát elleni ifjúsági csapatát állította ki. A mérkőzést az MTK 10:0 arányban megnyerte. A Comitetul Regional ezt az ürügyet is revízió alá veszi, amennyiben kimondotta, hogy a sport-affért megvizsgálja és a vizsgálatot saját hatáskörében fogja a Comitetul Regional lefolytatni.

A sportkörökben általános megnyugvást keltő határozat most a második fordultón is tülelvő idei bajnoki mérkőzésekben új helyzetet teremt. A felfüggesztett Haggibbor helyébe ugyanis a második osztályú KKASE került az első osztályba és már játszott is ligamérkőzést az MTK-val. Ugy értesültünk, hogy az intézőbizottság új bajnoki programot fog kidolgozni olyanformán, hogy most már a Haggibbor is részt vesz a mérkőzésekben. Kétségtelen, hogy ez nehézségekre fog ütközni, mert az előrehaladt idő miatt már alig lehet arra gondolni, hogy a ligamérkőzéseket újból kezdjék. Másrészt a KKASE lefokozása sem fog simán menni és így az intézőbizottságnak nagy körültekintéssel kell ezt az aktuális, de mindenesetre bonyolult kérdést elintéznie.

Életünk gyermekeinkben teljesül. Magunknak adunk, ha a Tarbutnak adunk

Zsidó és arab munkásbarátkozás

Az Achdut Haavoda békebarát javaslatát

Jeruzsálem, szeptember 24. Szukkot ünnepe az Achdut Haavoda harmadik konferenciáját fogja itt megtartani. A napirend első pontja a kongresszusi delegátusok jelentése lesz, azután következnek az arabok és zsidók közötti béke közvetítése.

A kérdéshez Dr. Ben Gurion a következő javaslatot fogja beterjeszteni:

1. Közös gazdasági, politikai és kulturális munka alapján a zsidó és arab munkások közötti barátságos viszony létesítendő. Ez számunkra mint szabad, dolgozó nép és mint az arab szabadságot szerető nép számára elengedhetetlen követelmény és éppen ezért a zsidó dolgozók kötelessége a közeli Kelet népeinek felszabadítási munkájában vezető szerepet vállalni.

2. A munkát a közmunkánál kell megkezdeni. Mindazokat a közmunkákat, amelyeket a Szervezet a kormánytól kap, zsidó és arab munkásoknak egyaránt kell kiosztani. Az arabok csoportokban szervezkedve éppen olyan jogokat élveznek, mint a zsidó munkások. Az arab munkásság képviselője részt vesz a munka vezetésében.

3. Az arab munkások betegsegélyező pénztárt alakítanak, amelyet bekapcsolnak a zsidó munkások betegsegélyező pénztárába. Az arab munkások szövetkezeti könyvéket állítanak föl és ezeket önmaguk kezelik. Az arab munkások szabad idejükben felolvasásokat hallgatnak a munkásmozgalmakról, arab és világtörténelemből, közegészségügyről és más, a fejlődés szempontjából szükséges tárgyakról.

4. Mindazon szakmákban, ahol zsidó és arab munkások foglalkoznak (vasutnál, gép és vasútemekben, stb.), a zsidó professzionális szakszervezetek megszervezik az arab munkásságot is, szakmai szervezeteket állítanak fel, amelyek a zsidó munkásszervezetekkel együttműködnek a munkafeltételek megjavítása és a kulturális és egészségügyi helyzet törlendítése céljából.

5. A munkásszervezetek a városokban együttes munkás-klubokat alakítanak. Ezek a klubok együttes kirándulásokat, játékokat, a zsidó és arab nemzeti mozgalomról tartandó felolvasásokat, a napikérdéshez való hozzászólásokat rendeznek. Kiadnak arab és héber nyelven népszerű könyveket, amelyek elősegítik a két faj munkásai barátságát. Héber és arab kurzusokat állítanak fel.

6. A zsidó mezőgazdasági szövetkezetek összekötésébe lépnek a környékükön élő parasztsággal, hogy védőkezzenek a rabótámadások ellen és a munka és a kölcsönös segítség elvét az egész vonalon érvényesítsék.

Jehuda fia

Egy összetört emberke áll előttem, egy vézna sápadt, nagyfültű kis-zsidó. Nem is lett volna olyan nagy füle neki, ha egyszer egy-hatig igazán jólakott volna. De mert arcára tapadt a bőr a kopálástól és a kiindódtól, úgy állott a füle a fején, mintha el akarna repülni. Nálánál véznább már csak a lóva volt — mert fuvaros volt az istenadta, szekere-lóva és rendes állóhelye a fuvarosok piacán. Jóisten micsoda szekér volt! Madzaggal voltak odarögzítve az oldalai, a kerekai állandóan lejártak a tengelyvéghez, bicskával faragott forgács jelképezte. Az egész üzem, a zsidó, a gebe és a jármű, akkor se volt egyéb, mint most, hogy a múltba visszahajlok: jelkép. A szegénység, a kiindó, az elhagyottság jelképe. Mindig bámulattal néztem a vakmerő parasztra, aki ezzel a lenge szimbólummal árut, poggyást, nehéz ládákat, mert behozatni a vasutól.

A lovacskát is hívták valahogy. Sárkának? egészen mellékes. A kis-zsidót Jehudának. Emlékszem, hogy kiábrándított, amikor először láttam. Ez Jehuda? Ez itt egy Jehuda? A fantáziámban — valaha még volt — úgy élt ez a név, mint egy kemény oroszlanó óriás viselete. Csak egyetlen név imponált így: Sámsoné. De talán másként. Sámson a nagy testvér, Jehuda a testi hatalom és a lelki konokság. Ahogy az a Jehuda elébe lép Józsefnek, akit nem ismer, csak azt tudja róla, hogy mindenható alkirály, élet és halál ura: van ebben valami drámai: erő a lélek keserű és fenséges mélyéből.

És ime itt ez a rozzant, összetöppördött talpú, ez a Jehuda — milyen szomorú jelenség a múltak elszánt hóse mellett!

Később megtudtam, hogy ő az igazi. Ez a bágyadt, félénk, nagyfültű, penészesarcu kisöreg, ez a fuvaros Jehuda. A gyerekei játszótársaim voltak: az egyik szabó lett, a másik suszter, a harmadik géplakatos. A szabó ma ugyanaz, aki az apja volt: valamivel talán erősebb, mert nincs egy bus gebeje, amely mellett méginkább eljelentéktelenedne. A suszter izmosabb, de őt is legyűrte a műhelye. A géplakatos erős, barna férfiú, másfélszer akkora, mint a szegény, alázatos, rendörtől, katonától, hivatalos közegetől lapuló Jehuda.

Órá gondolkodok, ha ujjahallom a nevet: Jehuda ha hallom, hogy e névben ujjaduzzad a bibliai erő, a magabizó, hetyke, reitegett hatalmassal szembe-szálló óriás, aki kiáll a porondra győzni. Az apa elmosódik: ő a múlt. A fin kévonalai kidagadnak, csupa izom és mozgás: ő a jelen. S a jövő Jehudája vastuskókkal verekszik a műhelyben vagy erős ökröket vezet a szarvuknál azon a nyomon, amelyen amaz első Jehuda a barmait vezette. (k)

— Ujságirónap Nagybanán. A nagybanányi ujságírók október elsején este nyolc órakor az Erdélyi és Bánáti Ujságírók nyugdíj és segélyalapja javára ujságíróestélyt tartanak. Az ujságirónapon a nagybanányi festőművészek tárlatot rendeznek.

— Visszahívták az amerikai konzult Bukarestből. Bukarestből jelentik, hogy Amerikának bukaresti konzulját, Kohl-t visszahívták és helyette a madridi amerikai konzult helyezték Bukarestbe. Kohl konzul visszahívása szoros összekötésbe van az amerikai követségen elkövetett utlevélüzletekkel, amelynek folytatásaképpen a konzult Amerikában bíróság elé fogják állítani. (Damian.)

— Regáltbéli ügyvédek a csatolt területek ügyvédi kamaráiban. Bukarestből jelentik, hogy Misu Antonescu igazságügyminiszter a regáltbéli ügyvédeknek a csatolt területek ügyvédi kamaráiba való felvételére vonatkozólag kijelentette, hogy a vonatkozó törvény egész világos és hogy precíz körrendeletet intézett a kamarákhoz, amelyben elrendeli, hogy a régi királyságbeli ügyvédek fel kell vonni az ügyvédi kamarák kötelékébe.

— Kolozsvár áru- és értéktözsdeje. Az új tözsdetörvény, amely a Romániában létesítendő tözsdéket szabályozná, elkészült. A kereskedelemügyi minisztérium úgy tervezte, hogy a javaslatot a romániai ipar és kereskedelmi kamarák titkárainak kongresszusa elé terjeszti, hogy alaposan megtárgyalják a törvény minden egyes pontját és esetleges javításokat végezzenek rajta. A kongresszust, amelyet szeptember folyamán Constanzában kellett volna megtartani, elhalasztották és ezzel a kolozsvári tözsde felállítására ismét nagyobb halasztást szenvedett. Fokozza még a nehézségeket, hogy az a bizottság, amely a tözsde ügyét kezébe vette, a kamarai válság folytán működésképtelen lett. Az új törvény szerint Kolozsvár és Temesvár áru- és értéktözsde, míg Arad és Nagyvárad áru- és gabonátözsde fog kapni.

Egy csomag levél

Írta: I. L. Derez

(Kövér Ilona fordítása)

(14)

Az következő éjjelt nem töltöttem már az ő fedelük alatt.

Az éj nagyon szép volt és csomagommal végigsétáltam minden utcán.

Most láthatod magad is, drága, jámbor uram, hogy milyen jól megy dolgom és hogy többé nincs szükségem arra, hogy pénzt küldjél nekem. Add inkább azt a pénzt a chazen Lejbnak, hogy teljes talmudot vegyen azon noked; vagy add Genendel-Zsólinak, hogy új ingeket csináltasson Neked. Ő maga hozzád mérheti az ingeket és megnézheti, hogy jól állnak-e, — hiszen Amerikában vagyok!

Mint látod, édes, hű uram, én már nem gyanúsítom őt többé alap nélkül. Én nem mondom eszentül, hogy Genendel, a chazen Lejbnak leánya, egy kanalat, vagy — Isten őrizze — férjemet ellopja. És most ha nincs is nekem sem kanalam, sem férjem, jól tudom, hogy az nem az ő hibája. Erősen meg vagyok győződve arról, hogy az Ur, dicsértessék Ő, kegyelmét tanúsította irántad és velem szemben is. És hogy Téged azért hozott össze a hajón a chazen Lejbnel és Genendellel, hogy ék rólad gondoskodjanak. És ezért történt mindaz, amit Te nekem írtál. Egy dolog azonban nem fog kívánságod szerint történni! És ha a bőrszövből kibújsz is, nem fogsz meg-

hatalmazottat küldeni, hogy az a gyermeket tőlem elvegye és elvigye Hozzád Amerikába. Mert a gyermek, hála a Te jámbor érényeidnek és atyáid érdemének nincs többé. A temetőbe vitték őt egy kis ajtó-ablak nélküli szobába. És ha még úgy ordítasz is, sohasem fogod megtudni, hol nyugosznak csontjai. Nincs ott sem sarkó, sem más jel. Menj a rétre szelet fogni! . . .

A halál szárnyai alá vette őt. . . És mivel Te mindenne jól szoktál emlékezni, amit valaha mondtam, vagy tettem, eimondok neked egy történetet; talán érdemes lesz meghallgatnod. Egy sálamnak a története az, amivel nem tudjam, hogy mit kezdjek: fussak ki, burkoljam bele magamat és hozzak orvost a gyermekhez; tönjem be vele a törött ablakot, hogy a szél ne fújja be a havat a szobába, hol a beteg gyermek fekszik; vagy a rekedt gyermeket tatarjam be velem, mert a megfázás lanyagette: mert hideg volt, szörnyű hideg! Ide oda futkostam vele: a gyermekötől az ablakhoz, az ablaktól az ajtóhoz és az ajtóhoz ismét az ablakhoz és a bölcsőhöz. . . Mind ide-oda futottam! Ezt a pillanatot, kedves uram, talán sohasem fogod elfelejteni. Te magad mondtad, hogy én Hozzád vagyok köve és hogy mindketten a gyermekhez. Na és most, mivel a gyermek nincs többé, mindketten eltűnhetünk a föld színéről. De mit szól ehhez Genendel? Elhatároztam, hogy igazat mondok, hosszú haját növelek magamnak és úgy öltözködöm, mint Amerikában szokás. Tudod, hogy nekem is édes a

hangom és minden imát el tudok énekelni. Bizonyára énekelek olyan jól, mint Genendel, vagy talán még jobban, mint ő; és több dalt is tudok mint ő. És tegnap éjjel, amelyet a szabad ég alatt töltöttem, eljött hozzám Sába királynő és táncolni tanított. És egész éjjel a holdfényben Sába királynővel táncoltam. Te azonban, én édes Smuel-Mejsem, csalódtál! Mert én szebb vagyok, mint Genendel. Még jól emlékszem, hogy két anyajegye van — egy a bal fülénél és a másik a jobb arcán; orrocskája is görbe kissé. Az én testem azonban, mint tudod, egészen tiszta, nincs rajta anyajegy. Ugy-e azt hitted, hogy csak Genendel tud énekelni és csak ő tud minden pén-tek este táncolni és csak ő nővelhet hosszú copfokat és hogy azt más nem teheti meg. De én nem is haragszom Rád, — Isten mentse! Tartsd meg csak Genendelédet! Nekem elég, hogy itt van gyermekem sirja; gyakran meglátogatom és egy kis kamrát akarok építeni a sirján és minden éjjel az első kakasszóig abban ülök. Gyermekemnek édes, halk hangon fogok mesélni atyjáról, Smuel-Mejseről, és nagy örömet fog az neki szerezni. És ha magad idejössz vagy meghatalmazottat küldesz ide, hogy elvigyék a gyermeket, körmeimmel kaparom ki szemateket, mert a gyermek az enyém és nem Genendelé, töröljék ki nevét és emlékezetét, legyen Veled együtt. . .

Ez a levél nyilvánvalóan nincs befejezve. A többi levélrel együtt találják az őt Chaze zsebében. (Végo.)

A német szocialisták részt vesznek a kormányzásban

A görli tzi kongresszus határozata — Német-bajor megegyezés előtt — A washingtoni konferencián pénzügyekről is tárgyalnak — Harcolnak Irországon — Görögország békét akar

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, szept. 26. A szocialdemokrata párt görli tzi kongresszusa szombaton véget ért. A kongresszus többek között a német szocialdemokrata párt programját és gyakorlati politikájának irányát szabta meg. Elvileg elhatározták, hogy a munkástömegeket többé nem lehet kivonni az ország ügyeinek intézéséből és kimondták, hogy a pártnak a kormányzásban való részvétele feltétlenül szükséges. Ez a határozat nagyjelentőségű Németország életében, mert azt jelenti, hogy a birodalmi kormány küszöbönálló átalakulásánál

a szocialisták is vállalni fogják tárcát.

A legutóbbi választások óta a többségi szocialista párt kivonta magát az ország ügyeinek intézéséből és mindössze jóindulatú támogatásban részesítette a jelenlegi kormányt. A szocialistáknak ez a passzivitása lényegesen hozzájárult a reakció erősödéséhez és hozzájárult annak az anarchisztikus folyamatnak az erjedéséhez is, amelynek legutóbb Erzberger lett az áldozata.

Közben folyik a bajor kormány és a birodalmi kormány között a tárgyalás, amely békés megegyezést fog hozni. A birodalmi kormány, hogy megkönnyítse a bajor kormány helyzetét,

lényegbevágó engedményeket tett.

Gróf Lerchenfeld miniszterelnök kijelentette, hogy Bajorország életérdeke kívánja a német birodalommal való egyetértést. Az új kormánynak az a programja, hogy a nyugtalanságot és a feszültséget, a bizonytalanság érzését meg szüntesse és helyreállítsa a szociális békét.

Az „United Presse” jelentése szerint a washingtoni konferenciát belpolitikai okokból elhalasztották. Amerika pénzügyi köreiben az a terv merült fel, hogy a konferencián, ha az összeül, ne csak a leszerelés és a távoli Kelet kérdését vitassák meg, hanem bizonyos

pénzügyi kérdésekben is új határozatokat hozzanak.

Az amerikai töke aggodalommal néz Németország gazdasági lezülése elé. A németekre rótt pénzügyi terhek, az amerikai pénzügyi körök véleménye szerint, túlhaladják Németország teljesítőképességének a határát. Már pedig, ha Németország nem tud konszolidálódni, a németek gazdasági összeomlása a világ pénzügyi katasztrófáját idézheti elő. A washingtoni konferencia tehát esetleg

revizió alá fogja venni a vesztett békeszerződés gazdasági rendelkezéseit

és javasolni fogja ezek módosításának végrehajtását. Az amerikai kormány ismét felhívta Lloyd George-t, hogy személyesen vegyen részt a washingtoni konferencián. A miniszterelnök válaszában kijelentette, egyelőre nincsen abban a helyzetben, hogy Angliát hosszabb időre elhagyhassa. Az angol delegáció vezetője Bonar Law lesz.

Az angol-ír helyzet újból elmérgesedett, mert az angol kormány határozott válaszára, amely elutasít minden függetlenségi törekvést,

Irországon kitört az ellen-szövegkedés.

Belfastban a katolikusok városnegyedét körülkerítették a protestánsok. Heves harcok voltak, sok halottal és sebesülten. A harcoknak három páncélaút vetett véget, de a reggeli órákban ismét megkezdődött a tüzelés. Irorszag egyéb helyein is voltak összefutások. Az angol kormány, mint az egyik jegyzékében ígérte, fegyveres beavatkozással fogja helyreállítani Irországon a nyugalmat.

Görögország és Törökország háboruja a befejezés felé közeledik.

A görög kormány, hogy az eddig elért harctéri sikereit tovább ne kockáztassa, megindította a békeakciót. A diplomáciai tárgyalások már megkezdődtek. Gumaris miniszterelnök

október első napjaiban Londonba megy, hogy az angol kormányt a béke közvetítésére kérje fel. Kemal pasa a békét súlyos feltételekhez fogja kötni és követelni fogja, hogy ismerjék el a törököket győzötteknek. A fronton a görögök veresége döntő hatása. A törökök a Sivri-Hissar vonalának elfoglalása után az egész fronton előrenyomulóban vannak. Megszállották a Sari-Kevri vasutvonalat és ezzel elvágták a görög csapatok összeköttetését. A görög csapatok ezen a fronton kénytelenek lesznek letenni a fegyvert.

Averescu és az ellenzék barca

A miniszterelnök Jassiban, Maniu Temesvároft — Averescu új választásokra készül az ellenzéki körletekben

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, szept. 26. A liberálisok és a nemzeti párt között létrejött paktumot véglegesen csőtörtőzkön fogják aláírni, amikor Maniu visszatér a fővárosba. Ugyanczen alkalommal aláírják az ellenzéknek az országhoz intézendő manifesztumát is, amelyben bejelentik a különböző ellenzéki frakciók egyesülését a kormány megbuktatására a következő programmal: alkotmányrevizió, adórevizió, választói reform és közigazgatási reform.

A paktum szerint az ellenzék által megalkandó kormányban Vajda külföldi missziót vállal. Az erdélyiek közül Pop-Csicsó, Goldis és Popovics Mihály fogja a közmunkügyi, kultusz és közlekedésügyi tárcát kapni az egyébként liberális kormányban. Ehenben Maniu ezuttal sem fog tárcát vállalni.

Közben úgy az ellenzék, mint a kormány vezetői folytatják az agitációs körutat. Legutóbb Averescu tábornok, miniszterelnök Jassiban, Maniuk pedig Temesváron tartottak politikai gyűlést. A nyílt harc javában áll, a helyzetet pedig csak azzal lehet jellemezni, hogy mindkét oldalon bizonyonak a győzelemben.

A miniszterelnök az ellenzék letöréséről

Averescu tábornok tegnap Nitza, Petrovics és Valeanu miniszterek kíséretében Jassiba érkezett. A miniszterelnököt a moldvai, bukovinai és beszarabiai pártvezetők köldöttségei várták és nagy ovációval fogadták.

A népgyűlés a Sidoli-téren folyt le. Előbb Pogonatu polgármester, Nitza Beszarabia minisztere, Ursu beszarabiai képviselő, Dragomirescu szenátor és Petrovics miniszter beszélt, majd Averescu tábornok emelkedett szólásra.

A miniszterelnök bevezetéstől kijelentette, hogy nagy meghatottság fogja el, amikor újból Moldova fővárosában tartózkodik. Itt töltötte életének legféldalmasabb napjait és itt volt része a legnagyobb örömeiben. Sem az egyiket, sem a másikat semmi sem felejtheti el vele.

— Idejöttem volt, — mondotta Averescu — hogy gondoskodjam Moldova védelméről és itt rendelttem el a putnai lánc szétbontását. Itt fektettem le politikám irányelveit az ország konszolidációjára és itt alapítottam meg a néppártot. Kötelességemnek tartom tehát, hogy beszámoljak önöknek, mit tettem az elmúlt három év alatt. Lelkiismeretem nyugodt, hogy barátaimmal együtt minden emberileg lehető meg tettem. Az állam hajója a viharos tengeren hanyódot, én erős kézzel vezettem kormányt. Ma csodaszép vizekre értünk.

Rámutat azután a konszolidációs munka eredményeire. A múlt évben 264 vonat volt forgalomban, ma 518. Szociális törvényeink magához térítették a munkásságot, amely ma dolgozik. 1920. tavaszán az agrárkérdés nyílt kérdés volt, ma 1,500,000 hektárt szétosztottunk és ezt a területet kiegészítjük 3 millió hektárra. A történelem elismeréssel lesz irántunk.

— Mi még a tennivalónk? — kérdezte a miniszterelnök és azt válaszolja, hogy a néppárt programjában három főpont volt: az első ezek között a földbirtokreform kidolgozása azok részére, akik az országért szenvedtek és áldoztak. Felhívtuk valamennyi pártot, hogy oldjuk meg közösen ezt a problémát. Ellenfeleink ehelyett támadni kezdtek bennünket és mi ekkor a felelősség kérdésének felvetésével válaszoltunk.

— Nem mi kezdtük a harcot. Ismétlem, sok kérdés vár még megoldásra és kívánatos volna, hogy a nehéz körülmények között valamennyi párt segítsen ezeknek elintézésében. Nem mi fogjuk sajnálni, hogy nem így történik, mert nem mi járunk bűnös uton. A liberális párt magatartása alkalmat adott programunk egy másik pontjának megvalósítására: az ország kormányzásában az alkotmány őszinte és szigorú alkalmazása.

— Kormányának a nép akaratát kell képviselnie. A felség nevezi ki a kormányt, azonban a nemzet óhajának megfelelően. Ha a nemzet még nem nyilvánította óhaját, akkor semleges kormány következék, amely szabad választásokat tart és az új parlamentből a felség kiválasztja tanácsadóit. Ha ez megtörtént, akkor a kormány csak akkor változtatható, ha az őt megalkotó tényezők valamelyike hiányzik, vagy pedig véleményeltérés keletkezik a legfőbb alkotmányos tényezők között. Ha a kormány a parlament bizalmát veszti el, egy a dolog könnyű, mert az uralkodó más tanácsadókat választ a parlament kötelezől. Ha azonban a korona és a kormány közt nincs meg a bizalom, akkor lehet ugyan új választást tartani, de mi történik, ha újra az a parlament és újra az a kormány kerül többségre. Nem vitatható, hogy a lefolyt választások a nép akaratát juttatták kifejezésre.

— Ha a liberálisok nem fognak visszatérni a parlamentbe, akkor a megválasztott helyekre elrendeljük a választásokat. Ha az időközi választásoknál a liberálisok győznek, akkor készek vagyunk helyünket átengedni. Addig azonban megmaradunk azon a helyen, ahova a nép bizalma állított.

A népgyűlés után a miniszterelnököt nagy ovációval kísérték lakására. Este 6 órakor Averescu a városházán különböző köldöttségeket fogadott, este pedig visszautazott a fővárosba.

Maniu körútja

Temesvároft jelentik: Vasárnap délelőtt volt a nemzeti párt nagygyűlése a sörgyár kertjében. A gyűlésre ideérkeztek az erdélyi nemzeti párt vezetői: Maniu, Vajda, Pop-Csicsó, Popovics Mihály, Braniste, Goldis és mások. Várakozás ellenére csak mintegy 800—1000 ember jelent meg. A nemzeti pártiak a csekély érdeklődést annak tulajdonították, hogy a közigazgatás vezetői és a néppárti prefektusok megakadályozták a falusi lakosságot a részvételben és azt a hirt terjesztették el, hogy a népgyűlést el fogják halasztani.

A gyűlést dr. Ádám, a párt temesvári szervezetének elnöke nyitotta meg és elnökelt. Domasneanu tábornokot ajánlotta. Domasneanu néhány szóval üdvözölte a nemzeti párt megjelent vezetőit, majd felkérte Maniut beszéde megtartására.

Maniu hosszas beszédében megismételte a Gyulafehérvárt mondottakat, erősen bírálva az Averescu-kormányt. Beszél a Consiliul Dirigent ellen felhozott vádakról. Averescu tábornok, amikor az állam kormányát átvette, azt hangoztatta, hogy a kormányzatának inkorrektégeket követett el. Azóta másfél év telt el, a kormányának elegendő ideje volt, hogy felderítse a szabálytalanságokat. Ezuttal is felszólítja, tegye meg ezt végre.

— Uj kormányának kell jönnie — fejezte be beszédét Maniu — amelynek azokból kell alakulnia, kik a nép bizalmát bírják és ez a bizalom szabad választáson jut kifejezésre.

Ezután Braniste beszélt a Bánát ügyeiről és támadta a kormányt, mely szerinte szegényesítette a Bánátot. Beszéltek még Vajda és Chirol, végül pedig Goldis mondott néhány szót.

— Azt híresztelték, — mondotta — hogy kiléptem a nemzeti pártból. Ez nem igaz. Nem tudok azoktól elválni, akikkel együtt küzdöttem 30 évig egy táborban s különösen ma nem, amikor Nagyrománia palotáját kell felépítenünk. Ha vannak is nemzeteltérések a párt kabalében, ez csak azt bizonyítja, hogy a párt vezetői férfiak és nem szolgák. Vigyék hirt, hogy a nemzeti párt régi vezetői együtt küzdenek a régi szolidaritással a román nemzet nagyságáért.

A népgyűlés után a párt vezetői Nagyszentmiklóssra utaztak, ahol szintén népgyűlést tartottak.

Ma délután Lugoson lesz nagy népgyűlés.

Dimitrov hadügyminiszter ellen merényletet követtek el

Szófia, szept. 27. (RTI.) Dimitrov hadügyminiszter ellen revolvermerényletet követtek el. A hadügyminiszter súlyosan megsébesült. A merénylet elfogták.

Grimm osztrák pénzügyminiszter lemondott

Bécs, szept. 27. (R. T. I.) Grimm pénzügyminiszter a hitelakció sikertelensége miatt lemondott.

Vilmos császár száműzetésben

A volt német császár házigazdájának unokahuga, Lady Norah Bentinek mostanában adta ki érdekes feljegyzéseit a német császárnak a száműzetésben eltöltött napjairól. A könyvből a német császár menekülésének néhány órájának leírását közöljük:

Amikor gróf Godard Bentinek az amerongeni várkastély ura 1918. novemberének második hetében egy szomszéd birtokon vadászni volt, hirtelen észbe jutott, hogy leányával hazautazik és a vadászatot nem csinálja végig, mint ahogyan azt eredetileg tervezte. Valami bizonytalan érzés hajtotta haza, ahol nyugodtan látta el gazdasági ügyeit. November 10-én délután két órakor könyvtárszobájában ült. Kint ölmös eső esett. A gróf nyugodtan olvasott egy könyvet, amikor a szolgál hirtelen megjelent az ajtóban és jelentette, hogy a grótot a hágai külügyminisztérium kéri a telefonhoz.

Gróf Bentinek csodálkozott a híváson és lesietett a telefonhoz.

— Godard Bentinek gróf beszél? — kérdezte egy hang.

— Igenis. Mi újság?

— A német császár átlépte a holland határt. Befogadhatná-e őt és harminc tagból álló kíséretét legelőbb néhány napra, amíg megfelelő szállást találhat?

A gróf mintha fejbüttönték volna, két pereig szólanul állt, gondolkodott, szinte ajuldozott. Végre azt mondotta, hogy sajnálja, de nincs abban a helyzetben, hogy a kívánságot teljesítse.

Estefelé öt órakor ismét telefontak Hágából. Most már nyomtatékkal hangszólították, hogy a császárnak szüksége van hajlékra, de legfeljebb három napra, minthogy a minisztérium még mindig nem tudta másként megoldani a kérdést.

A gróf azt felelte, hogy nincs szene, nincs benzine, petróleuma és nem áll megtehető szolgáltatást rendelkezésére. Megnyugtatták hogy még ugyan akkor este odaérkezik egy teherautó, amely hoz nagymennyiségű benzint, petróleumot és elég kőszénat. Erre a gróf vállalkozott a szállásadó szerepére.

November 11-ike szürke, csunya nap volt. Lunch után gróf Bentinek autójába ült és egyedül utazott az Amerongentől tizenkét kilométerre fekvő kis vicinális állomásra. Maarnba, Roenen város közelébe, amelynek templomtoronyra világhírű lett Rembrandt egyik leg-sikerültebb rajza nyomán.

A császár november 10-én reggel nyolc órakor autóján jött Spaából a határig. Eysden mellett gyalog lépte át a holland határt, ahol a határbőrnek átadta kardját. A hollandusok közül senki sem tudta, mit csináljon a császárral. A császár pedig nyugodtan, szinte mezdulatlanul várt néhány órán át, míg később különvonata Belgium felől befutott. Felszállt a kocsijába és itt töltötte a napot és az éjszakát, miközben Hágában lázasan kerestek számára hajlékot. Maarn állomásra a vonatnak november 11-én délután kellett volna befutnia.

A pályasra senki nem léphetett, az indóház előtt az utrechti kormányzó, gróf Lynden, továbbá gróf Godard Bentinek és az állomásvezetők állhattak. Az eső szitált, a gróf és a kormányzó szólanul sédáltak fel és alá, az állomási épület vasrácsa előtt pedig parasztlak állottak és várták a nagy történelmi pillanatot. A kis halott vasutállomás fölött ki-mondhatatlan, sivár hangot terjaugott. Végre hullani lehetett egy mozdony puffogását, a császári vonat lassan beérkezett az állomásra. Alighogy megállott, a császár uniformishan, bottal a kezében lelépett, egyenesen odament a grófhoz és a kormányzóhoz, mindkettőnek melegen megrázta a kezét és néhány üdvözlő szót mondott. A grófhoz külön még ezt a kérdést intézte:

— Nos hát, mit szól ehhez?

Gróf Bentinek azonnal géphocsijához kísért és nyomtan elindultak a kastély felé.

kíséret tagjai csak később jöttek, miután a podgyászukat — igen sok élelmiszert, boros-ládákat stb. kirakták.

Az Amerongen felé vezető uton a császár egyetlen szót sem szólt, a hirtelen katonasárhoz ugylátzák teljesen elkábitotta. Negyvenórás menekülés, az ut fádalmái, a város érzéktelenné tették.

Amikor végre az autó befordult a kastély kapuján, a császár felsóhajtott. Leszállott a kocsiról, bement a számára kijelölt szobába és a következőket mondotta a grófnak, mielőtt kocsit dörzsölte:

— Most pedig kedves gróf, adason nekem egy forró jó, igazi angol teát.

Ez a császár megint a régi volt. Kiszélete megérkezett és a negyventerítékű vas-oronál a császár folytonos dohányzás közben beszélgetett filozófiáról, zenéről történelemről, uti élelményekről és egyptológjáról.

Nagyon gyűlöli a szabádkörműveseket. A hárgya „cioni vének” jegyzőkönyvét, amely tudvaleg a világháború és a bolsevizmus felidézésével a cionizmust vádolja, a császár és környezete szó nélkül elhitte. Nagyon haragszik Wilsonra, aki gyöngye lábán álló trónusának az utolsó lökést adta. A német nép magatartását nem tudja megérteni, legkevésbé azt, hogy olyan embereket állított az ügyek élére, akiknek sem társadalmi presztizsük, sem a kormányzásban való tapasztalatuk nincsen.

Kolozsvár kálváriája

huszonöt vagon olcsó lisztet

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozs megye sohasem volt gabonatermő vidék és így Kolozsvár gabonaellátását más vármegyékől vásárolt búzával biztosították. Ezre a célra külön bevásárló bizottságot alakítottak, mely a szükséges gabonát valamely bank finanszírozása mellett beszerezte. Megesett, hogy a bizottság működése elé váratlan akadály gördült és akkor Kolozsvár kenyér nélkül maradt. Ez az eset most majdnem megismétlődött, mert hár aratás után vagyunk, Kolozsvár lisztzükséglete csak napokra van biztosítva. Van ugyanis egy rendelet, amely a kenyérmagvaknak egyik megyéből a másikba való szállítását megtiltja, a város környéke pedig nem bírja Kolozsvárt elegendő liszttel ellátni.

Erre a vármegyei közéletmezési hivatal bevásárlási bizottsága leutazott Nagyváradra s ott több malomtól huszonöt vagon olcsó lisztet vásárolt. Az üzlet finanszírozására a Marmorosch és Blank céget bízta meg. Mikor a bizottság egy tagja leutazott Nagyváradra, az eladók nem akarták a lisztet átadni. Azzal tértek ki kötelezettségük teljesítése elől, hogy Jacob biharmegyei prefektus megtiltotta a liszt kiadását. A bevásárló bizottság tagja eredménytelenül tért vissza Kolozsvárra.

Methes Péter prefektus telefonon felhívta Jacob bihari prefektust, hogy a liszt kiadásának ügyében interveniáljon. És kiderült, hogy Jacob prefektus tíz vagon liszt elszállítására megadta az engedélyt, de ezt az intézkedést a váradi kereskedők nem respektálták. Ennek az oka is csakhamar kiderült. Több kolozsvári kereskedő szintén érintkezésbe lépett az illető nagyváradai malomokkal és nagyobb árat ígérték Kolozsvár lisztjéért. A nagyváradiak erre értesítették a bevásárló bizottságot, hogy ah kolozsvári vasúti állomás annyi lisztet bocsát-hatnak rendelkezésére, amennyi csak kell, de a váradi liszt vételáránál magasabban.

Köszben a katonaság is állandóan sürgette a prefektust, hogy lisztet szerezzen és a lakosság élelmezését is biztosítani. kellett. A kolozs megyei prefektura ismét tárgyalásokat kezdett Jacob biharmegyei prefektussal, aki megígérte, hogy már engedélyezett tíz kocsi lisztet még ma utnak indíttatja, de a többi tizenöt vagon elszállítását nem biztosíthatja, mert Bihar megye sincs kellően ellátva. A tíz vagonra olvadt lisztből egyébként két kocsi Csucsán lecsatolnak a katonaság számára. A fennmaradó nyolc vagon lisztet egységárban fogja kifizetésre hozni.

HIREK

Az UJ KELET leloforijai:

Szerkesztőség	872
Küldetvonal	844
Zs. N. Sz.	558

Beszámolóm

Nemzetgyűlésről, küldötten, követ,
Vagyok már vissza, terhesen jövet.

Elhívóimnak üdv s ezerszer hála:
Nekem elég volt ennyi tisztség mára.

Köszönök nélcik gyöttrődést és gondot,
A küldetésről én immár lemondok.

De jó követ s jó búcsuzó: előbb
Beszámolok elhívóim előtt.

Aztán hozott mázsányi sok teher
Lábhoz teszem: az én időm letelt.

S halkjátok küldök meg, hegyen, folyón,
Ez az én terhem és beszámolóm:

Túl tengeren vár rád a szép, a jó,
De hajó kéne — és aranyhajó.

Es nincs hajó és nincs aranyládák,
S a hullám már fölér az álladig.

Es itt a vég és itt a vízőzön
S a cél, a szent, mind messzibbről köszön.

Es egy a mentés vízbefulladások:
Csindlyatok aranytokból hajót.

Mert vagy hajónak lesz aranytok ára,
Vagy véle együtt vesztek tengerárba.

Ezt hoztam én. — Nehéz mázsás teher,
Élték tettem, — az időm letelt.

S köszönök nélcik gyöttrődést és gondot,
A küldetésről ezzel én lemondok.

g. i.

— Groza Péter miniszter Bukarestben van. Több oldalról jövő érdeklődésre az Egységesítő Bizottság elnöki osztálya közli, hogy Mihály Tivadar miniszter valószínűleg a hét közepén fog csak megérkezni Groza Péter miniszterrel együtt Kolozsvárra. Hír szerint velük jön Garofid miniszter is. Petrini belügyi vezérigazgató ma érkezett meg Bukarestből. Groza Péter miniszter valószínűleg tíz napig fog tartózkodni Kolozsváron.

— A gör. kat. érsek Kolozsváron. A gyalafehérvári és fogarasi gör. kat. érsek, dr. Sueiu Vazul Balázsfalváról tegnap Kolozsvárra érkezett. Az érsek most erdélyi köruton van egyházközségeinek meglátogatására.

— Angol újságírók Kolozsváron. Az angol újságírók szövetségének most Bukarestben tartózkodó bizottsága csütörtök délután Kolozsvárra érkezik. A bizottság Erdély viszonyait akarja tanulmányozni.

— A cionista intéző bizottság legközelebbi ülése. Karlsbadból jelentik: Egy későbbi megállapodás szerint a cionista intéző bizottság legközelebbi negyedévi ülését Bécsben fogja megtartani. Körülbelül egyidőben ülésezik, szintén Bécsben, a zsidó delegátusok komitéja.

— Az olasz diákok erdélyi utja. Bukarestből táviratozták, hogy az olasz diákok tegnap este elindultak Brassóba. Brassóban a hatóságok minden intézkedést megtettek a diákok fogadására. Az olaszokat az állomáson a brassói román diákok küldöttsége, a város polgármestere, továbbá a katonai és polgári hatóságok küldöttei fogadják. A vendégek csak néhány órát töltenek Brassóban, ahonnan Nagyszebenbe, majd Kolozsvárra utaznak. Kolozsváron szintén megtettek az olasz diákok fogadtatására minden előkészületet.

— Hindenburg emlékiratai. Berlinből jelentik: Ma jelentek meg Hindenburg emlékiratai német és francia nyelven. Az első kiadást szétkapkodták.

Bevonultatják a sztrájkoló egyetemi hallgatókat. Az egyetem orvoskari dekanátusa mára tüzte ki a szigorlatéltelre jelentkezés első napját, de egy medikus sem jelentkezett. A múlt héten kimondott sztrájk erősen tarja magát. A régi rendszer visszaállítását követelő memorandumot, mivel az egyetemi tanács határozott választ nem adott rá, elküldik a közoktatásügyi minisztériumhoz. Tanasescu belügyi államtitkár azonban kijelentette, hogy bár a diákok mozgalmát a legnagyobb jóakarattal kezeli, az egész Romániában behozott francia rendszert nem lehet Kolozsváron kivételesen felfüggeszteni. A sztrájkoló diákok ellen a legszigorubb intézkedéseket fogják életbe léptetni. Mint hírlík, a be nem iratkozó hallgatóktól megvonják azt a kedvezményt, hogy tanulmányaik befejezéséig nem kötelesek katonai szolgálatra bevonulni.

Az új rendőrség szervezete Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: A kormány tudvalóval elhatározta, hogy egy új rendőrség megszervezésével fogja biztosítani a városok és kolóniák nyugalmát. A rendőrség egy lovaszászlóaljából, egy tevezászlóaljából és két gyalogos zászlóaljából fog állani és pedig olyan módon, hogy azokban felerészben zsidók, felerészben arabok vesznek részt. Azonfelül cserkészeket is felvesznek az új rendőrségbe. A lovas egységek negyven, a gyalogosok kilencvenöt emberből állanak altisztek nélkül. A zsidó a legénység számára kilenc és nyolc font sterling havonta, teljes felszerelés, lakás és orvosi kezelés. A lovasok tartoznak saját lovaikkal bevonulni. A Vaad Haleuminál máris nagyszámú zsidó legénység jelentkezett szolgálattételre.

Nemzetközi újságíró egyesület. Genfben jelentik: Ma megalakították nemzetközi újságírók helyzetének megjavítására fog törekedni.

Robek angol admirális Konstanzban. Konstanzból jelentik: Ma ideérkezett Robek angol admirális, a közepentengeri angol flotta diszlovést adott le, amire az angol „Miron Dukkel” torpedónaszád üdvözlésekkel válaszolt. Az V. hadtest parancsnoksága és a román tengerészeti minisztérium kiküldöttje ma este bankettot rendeztek az admirális tiszteletére.

Az opai katasztrófa áldozatainak temetése. Berlinből jelentik: Tegnap temették az opai katasztrófa ötszáz áldozatát.

A „Balfouria” jövője. Jeruzsálemből jelentik: A Zion Commonwealth amerikai szervezet, amely a Balfouria kolóniát támogatja, nemrégiben memorandumot kapott a kolónián dolgozó munkásoktól. Ezek arra kérik az amerikaiakat, hogy szüntessék meg a ma is divó felvigyázó rendszert, adják át nekik saját kezelésbe a kolóniát, amely csak akkor tud igazán prosperálni, ha szabad emberek dolgoznak rajta.

Mezőgazdasági kurzusok Mikweh Jisraeleben. Jeruzsálemből jelentik: Mikweh Jisraeleben ezidén is mezőgazdasági tanfolyamot nyitottak. A tanfolyamot a munkásszervezetek vezetik és a rendes gazdasági tárgyakon kívül a baromfitenyésztést, méhészt és állattenyésztést is felvettek a tárgyak közé. Nyolcvan tanuló ösztöndíjat kap, amely lehetővé teszi számukra a tanfolyam látogatását.

Megszökött a giurgiui francia követségi titkár. Giurgiuból jelentik, hogy az ottani francia konzulátus titkára titokzatos körülmények között eltűnt. A hatóságok megindították a nyomozást annál is inkább, mert a titkárral együtt rendkívül sok fontos okmány és mintegy félmillió francia frank is eltűnt.

Olcsó élelem a hadiösvényeknek és rekkantaknak. A kolozsvári hadkiegészítő parancsnokság átiratot intézett a városi tanácshoz, hogy felsőbb utasításra a Kolozsváron lakó hadiösvényeket és hadirokkantakat a katonai élelmiszeri raktárnál olcsó élelmiszerekkel fogják ellátni. Mindazok, akik erre igényt tartanak, jelentkezzenek a 88. gyalogezred Honvéd-utcai laktanyájában.

Az iparkamara ideiglenes vezetőségének beiktatása. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara ideiglenesen kinevezett vezetőségét csütörtökön iktatják be. Az október 18-ra kitűzött választásokról szóló kormányrendeletet ezideig még egy hatóság sem kapta meg. Az újonnan kinevezett tizenhat vezetőségi tag szintén nem kapott még hivatalos értesítést.

Uj magassági világrekord. Berlinből jelentik, hogy Martens német repülő megjavította a magassági világrekordot, amelyben 15 perc alatt 7800 méter magasságra emelkedett.

A városi tisztviselők államségélye. Kolozsvár városa még tavasszal majdnem kétfélmillió lei államségélyt kapott a bukaresti belügyminisztériumtól. A segélyt április elsőjéig visszamenőleg október elsején fizetik ki a város tisztviselőinek. A segély személyenként 800—2000 leit tesz ki.

Nappali személyvonat Bukarest—Nagyvárad között. A közlekedésügyi minisztérium most hagyta jóvá az erdélyi tárlévezetőségek javaslatát, hogy Nagyvárad és Bukarest között nappali személyvonatjáratot létesítsenek. Az új vonatot, amely lehetővé teszi, hogy Kolozsvárról napközben is lehessen a főváros és Nagyvárad felé utazni, október közepén helyezik forgalomba. Ezt megelőzőleg az összes szárny- és mellékvonalak menetrendjét csatlakozóvá teszik a Bukarest—Halmi között közlekedő 9. és 10. számú gyorsvonathoz. Tövisen a keleti expresszhez két kocsit csatolnak, amelyeken gyorsvonati jegyekkel is lehet majd utazni.

A cionista emigránsok szervezkedése. Karlsbadból jelentik: Azok az orosz emigránsok, akik tagjai a cionista szervezetnek, több napon át tanácskoztak. Elhatározták többek között, hogy az összes külföldön élő orosz cionisták szervezetbe tömörülnek, de ez a szervezkedés tisztára cionista-palesztinai ügyekkel foglalkozhatik, elsősorban az újjáépítés munkájával. Az orosz emigránsok összeköttetésbe fognak lépni a cionista világszervezettel, amelynek fel fogják ajánlani szolgálataikat.

Márosvásárhely az agrárreform ellen. Bukarestből jelentik: Holnap fog a kormány előtt tisztelegni a marosvásárhelyiek küldöttsége, amely memorandumot terjeszt a kormányhoz az új agrárreform ellen és kéri, hogy Erdélyben hagyják hatályban a régi agrártörvényt.

Skakadás az amerikai zsidó szocialista föderációban. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok zsidó szocialista föderációja kilencedik konferenciáján 41 szavazattal 38 ellenében elhatározta az amerikai szocialistapártból való kilépést. A kisebbség a határozatot elvetette és elhagyta a konferenciát.

Gyilkosság. Király János 88. gyalogezredben katoná mulatozás közben összeütközött Rue Nikoláj szovátai legénnyel, aki úgy felingerelte az ittas katonát, hogy ez bajonettjével leszúrta. Rus azonnal szörnnyethalt. A gyilkos katonát letartóztatták.

Gyilkos férj. A kolozsvári királyi törvényszék, mint illetékes büntető hatóság szeptember 29-re tüzte ki Maxim Joan szentpáli tanító gyilkossági ügyében a főtárgyalást. Maxim Joan hetvenöt éves szentpáli lakos alandó perpatvarba élt a feleségével. Ez év április 25-én ismét összeszólaikozás támadt a férj és feleség között. A civakodás hevében Maximné baltát ragadott és rátámadt a férjére. Dulakodni kezdtek és Maxim kicsavarta a baltát felesége kezéből és olyat sújtott az asszonyhomlokára, hogy azonnal összerogyott. Majd a felesze élével több hatalmas ütest mért rá míg ki nem szenvedett. A gyilkos férj önként jelentkezett a szentpáli csendőrségnél, ahol azonnal letartóztatták és kihallgatása után a kolozsvári ügyészségre szállították be.

Rendőrségi hírek. Kajtar András panaszt emelt a rendőrségen, hogy ismeretlen tettes behatolt Botond utca 4. számú lakásába s onnan 3000 lei értékű ruhaneműt és más holmit lopott el. — Márk Károlyné kolozsvári lakos 600 leies lopást jelentett be.

A tanítókat és tanárokat nem lehet áthelyezni. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a mai naptól kezdve tanárt és tanítót nem lehet áthelyezni. A rendeletet a miniszter azzal indokolja, hogy az iskolai előadások már megkezdődtek és azok menetét áthelyezésekkel megzavarni nem lehet.

Lopás. Dr. Kálmán József feljelentést tett a rendőrségen, hogy Bocskay-tér 9. számú lakásába tegnap az esti órákban ismeretlen tettesek behatoltak és ötven ezer lei értékű aranyeműt és ékszert loptak el. A nyomozás megindult.

Áttulalásokat Magyarországra, Ausztriába Csehszlovákiába, Németországba stb. fix áron vagy napi árfolyamon legelőnyösebben és legutányosabban a Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii (volt. Mátyás király-tér) 9. szám eszéközi.

Igazi mestermű, ahogyan Czinknél ruhát festenek és tisztítanak. Gyár: Kolozsvár, Dézsma-u 5. (1207)

Karlsbadi porcellánárú, Bindskopf preselit üvegáru és cseh táblaüveg érkezett nagy mennyiségben Fischer üvegüzletben Cluj, Piata Unirii 18.

Köztársasági mozgalom Indiában

London, szept. 26. (Damian.) Az indiai forradalom egyre terjed. A Moblach-törzs kikiáltotta a köztársaságot. A felkelők harcban állanak az angol katonasággal. Az angol csapatokat megerecsítették.

Merénylet a lengyel köztársasági elnök ellen

Lemberg, szept. 26. Lemberg város nagy mintavásárt rendezett, amelynek megnyitására a városba érkezett Pilsucki köztársasági elnök. Az ünnepi megnyitóbeszédet a köztársasági elnök mondotta. A megnyitó ünnepség zavaró incidens nélkül ment végbe. Amikor a köztársasági elnök elhagyta a mintavásárt és autójára ült, revolverrel a tömegből többször rálőttek. Pilsucki azonban nem sebesült meg, de súlyos sérülést szenvedett a kíséretében levő Gabrovsky tábornok.

KÖZGAZDASÁG

Uj pénzüntezeti szövetséget alakítanak

Nem tárgyalnak a Solidaritateával

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Megírta az Uj Kelet, hogy az erdélyi pénzüntezetek kolozsvári kongresszusának vasárnapi ülésén elhatározták, hogy az értékek visszahonosítására alakuló bankszindikátuson kívül tárgyalásokat kezdenek a nagyszabedű Solidaritateával nagyarányu, az összes pénzüntezeteket felölelő szövetség alakítása tárgyában.

A kongresszus tegnapi ülésén azonban a vidéki pénzüntezetek képviselői kijelentették, hogy igazgatóságuk nem hatalmazták fel őket ilyen irányú határozat elfogadására. Felmerült az az aggály is, hogy a Solidaritatea kötelekbe tartozó intézetek tartózkodó magatartást fognak tanúsítani az alapszabályok lényeges megváltoztatásával szemben.

Elhatározták tehát, hogy minden más alakulattól függetlenül új pénzüntezeti szövetséget létesítenek, amely lehetőleg az összes romániai bankokat foglalja magába. Ennek a szövetségnek a megalakítására két hét után alakuló közgyűlést hívnak egybe. Addig a bizottság tanulmányozza a külföldi pénzüntezeti szövetségek szervezetét és azoknak megfelelően készítik el az alakítandó szövetség alapszabályait. Az erre a célra kiküldött bizottság elnöke Ratiu Domos, az Agrárbank vezérigazgatója, tagjai pedig Kiss Mór dr., a Gyár-íparosok orsz. szövetségének titkára, Ferenczy Gyula a Mezőgazdasági Bank, Vlád Aurél dr. a szászvárosi Banca Ardeleana, Oszvada, az Agrárbank igazgatója és Vlaicu, az Agrárbank titkára.

Averescu miniszterelnök a posztóiparért. Bukarestből jelentik, hogy Averescu miniszterelnök megjelent a mintavásáron és megtekintette a posztóipari kiállítást. A tapasztalatokból leszárt tanulságok alapján a miniszterelnök köriratban felhívta az ország összes hatóságait, hogy a posztóipart minden rendelkezésükre álló eszközzel támogassák.

Meghíusult a svájci kölcsön. A pénzügyminiszter tudvalevőleg tárgyalásokat kezdett a svájci kormányal és magán pénzcsoportokkal 40 millió svájci frank kölcsön felvétele tárgyában. Bukarestből ma azt jelentik, hogy a tárgyalások nem vezettek eredményre, mert a svájciak elfogadhatatlan feltételekhez ragaszkodtak.

Csehszlovák érdekeltségek a román petróleum ajánlat ellen. Kassáról írják: Nemrégben tárgyalások indultak meg a csehszlovák kormány és egyes külföldi csoportokkal a kőolajtermelés és derivátumainak gyártására és egyeduralmára. Az ajánlattevő külföldi érdekeltségek közül a román ajánlatok látszólag a legelőnyösebbeknek és a megfigyelés már különböző állott. Most aztán ez k a tárgyalások az összes csehszlovák bel- és külügyi érdekeltségek kollektív fellépését idézte elő, úgy, hogy most igen éles harcokra van kilátás. Hír szerint a szakmunkások és hivatalnokok is szolidaritást vállalnak az idegen vállalatok ellen.

Jugoszláv kivitelei tilalom. Belgrádból jelentik, hogy a kormány legutóbb a következő árucikkek kivitelét tiltotta meg: zsír, olvasztott vaj, bab, rizs és a paprikát kivéve minden zöldségfajta.

Megszorították a bevitelt Magyarországra. Budapesti jelentés szerint az ipari érdekeltségek kérésére a magyar kormány elhatározta a behozatali szabaddista megszorítását. E határozat értelmében tilos ezentúl mezőgazdasági gépek, gépjárművek, faipari termékek, egyes vegyszertári cikkek, selyem, bársony egynemű fajtáinak Magyarországra való bevitelét. Egész sor olyan textilcikk is lekerül a szabaddistáról, amelyeket Magyarországon elegendő mennyiségben állítanak elő. Továbbra is a szabaddistán maradnak a vasélektromosok, valamint a hőipari és tegyipari termékek.

Valutapiac:

Bukarest, szept. 27. Márka 104—105 1/2, leva 76—77, font sterling 370—380, francia frank 800—820, svájci frank 1700—1850, olasz líra 440—450, drachma —, dollár 117—117, arany —, osztr. —, osztr. kor. 7—750, cseh korona —, szokol 118—125, Napoleon —, lengyel marka 215—225, dinár 200—210, török líra —, magyar korona 10—20 1/2.

Bécs, szept. 27. Lei 1710, dollár 2110, belga frank —, francia frank 151 —, svájci frank 367 —, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 2225, leva —, líra 8600, marka 1920 —, lengyel marka 8425, font sterling 7950 —, rubel —, magyar korona 320, dinár 3670 —.

Prága, szeptember 27. Lei 8950, dinár —, marka 9125, leva —, svájci frank 165450, norvég korona —, dán korona —, svéd korona —, líra 345 —, francia frank 683 —, font sterling 369 —, dollár 78 —, osztr. kor. 1194 1/2, belga frank —, lengyel marka —, holl. for. —, magyar kor. —.

Zürich, szept. 27. Bukarest 490 —, Berlin 580 —, Amsterdam 18423 —, Newyork 578 —, London 2464 —, Páris 4355 —, Milánó 2865 —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stokholm —, Kristiania —, Madrid —, Prága 630 —, Budapest 90 —, Zágráb 260 —, Buenosayres —, Varsó 10 —, Bécs 47 —, osztr. leb. kor. 35 —.

Budapest, szept. 27. Lei 565 —, font sterling —, leva —, dollár 629 —, francia frank —, marka 576 —, líra 2500 —, osztrák kor. 3675 —, rubel 29 —, svájci frank 190 —, szokol 637 —, dinár 1075 —, lengyel marka 12 1/2, napoleon 1940 —.

Páris, szept. 27. Bukarest 10 1/2, London 5749, Newyork 1880, Róma 5715, Berlin 1225, Madrid —, Svájc —, Prága —.

Berlin, szept. 27. Amsterdam 393135, Brüsszel —, Kristiania 144855, Kopenhága 202995, Stokholm 252745, Helsingfors —, Róma 47950, London 42305, Newyork 11798, Páris 82925, Zürich 1998 —, Madrid —, Bécs 783 —, Prága 12285, Budapest 1728, Bukarest 9415.

Cukor, kávé, rizs, bors, csokoládé stb.

nagyban és kicsinyben : **DONOGAN ÉS FENDRICH** STR. MOTILOR (MONOSTORI-UT) 38. SZÁM TELEFON: 6-96

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Rigoletto. (Kovács Margit vendégjátékával. Új szereposztással. Opera helyárakkal. Operabérlet 5. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezáriák.)

Csütörtök: Prometheus. (Újdonság, először. Premióhelyárakkal. Premióbérlet 4. sz.)

Péntek: Prometheus. (Újdonság 2-szedszer. Rendes helyárakkal. Napibérlet 15. szám C.)

Szombat: Hatyu. (Újdonság, 6 odszor. Rendes helyárakkal. Napibérlet 16. szám D.)

Vasárnap d. n.: A beoltott Adóár. (Operettújdonosság, 7-edeszer. Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: A sárga csikó. (Szentgyörgyi István föl lépésével. Rendes helyárakkal. Napibérlet 17. szám A.)

Hétvégé: Leányvásár. (Operettrepreiz. Új szereposztással. Rendes helyárakkal. Napibérlet 18. szám B.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírel: Az új bérlet. Igen nagy szimpátiával találkozott a közönség széles rétegében a színház igazgatóságának az a közlése, hogy október hó 4-étől kezdődő új bérletet lehet váltani. Rendkívül sokan váltanak új premióbérletet, mint opera és rendezés napibérletet, különösen azok, akik augusztus végén nem voltak Kolozsvárott s nem jelenthették be igényüket. Az új bérlet természetesen nem fizetik a szeptemberi részletet és így részletfizetési kötelezettségük csak októberben kezdődik és nyolc hónapig tart. A rendkívül alacsony bérletárak s a rendkívül kedvező fizetési feltételek csábítják a közönséget s így nem csoda, ha az új bérlet száma minden valószínűség szerint el fogja érni a bérlet számát. Az új bérletkötés utolsó napja szeptember 30-ika, péntek. Azonnal már nem fogad el a titkári iroda újabb bérletjelentkezést.

Prometheus. Eftimiu Viktor, a Prometheus szerzője értesítette a színház igazgatóságát, hogy darabjának csütörtök esti bemutatójára Kolozsvárra fog érkezni. A magyar színészetnek egyik legelőnyösebb s legelkésebb védelmezője, jogos érdekeinek őszinte szószólója volt mindenkor Eftimiu s így a magyar színészek és bizonyára a magyar közönség is szeretettel fogadják. A Prometheus színpadi próbái már annyira megérték, hogy most már teljes díszlettel folynak az előkészületek. Bizonyos, hogy a csütörtöki premióbérlet mely szenzációként fog hatni. A gondolatok mélysege, a fantázia szárnyalása, a drámai képek plasticitása magával fogja ragadni a közönséget. A színház különös szeretettel, nagy kedvvel és ambícióval készült a bemutatásra. A csütörtöki első előadást premióhelyárakkal, a pénteki második előadást rendes helyárakkal tartják meg. — Rigoletto. Ma este Verdi Rigolettoját adják, részben új szereposztással. A címszerepet Sugár Frigyes énekli. Gilda szerepében pedig vendégként Kovács Margit fog fellépni. — Kovács Margit koloratúrekesű, aki két éven át volt a budapesti-temevari színtársulat operaszínpadjának kiemelkedő tagja, azután pedig a budapesti hangverseny pódiumokon aratott gyakori jól megérdemelt sikereket ma este a magyar színház vendége lesz és a Rigoletto Gildájában egyik legparádásabb szerepében fog bemutatkozni a kolozsvári közönségnek.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF

Felkötő szerkesztő: MARTON ZENÓ

Kiadó: NADINA kiadóvállalat románul

Szerkesztőség: Galia Reg. Postland (veit) Form. Jászai-ut. 43

Kiadóhivatal: Szendők-utca 1/a.

Hírközlő: Nagyvárad, Deák Ferenc-ut. 9.

hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.

hivatal: Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként 30 lei
Egyes szám ára helyben, vidéken és postai úton 150 l.
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint veszi fel a kiadóhivatal.

A kiadóhivatal felkéri mindazon előfizetőket, akik díjaikkal hátralékban vannak, hogy lapunk zavartalan szétküldése érdekében haladéktalanul küldjék be hátralékos előfizetési díjüket.

Legelőnyösebb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
Telefon 71 Interurban
Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbaldi porcellán, diszmi- és konyhaberendezési cikkekben.

Szeptember 26-án nyílik meg
ENGROS ÉS DETAIL
női- és leányka konfekció-üzem
Mértékutáni rendelések 24 órátt. Állandó választék kész modell-kabátokban.
BAUMZWEIG.
Bethlen-u. 15. — Félémelet

Feltűnő olcsó árak!
Most érkezett nagy mennyiségben békebeli minőségű prima **flor- és muszlin-harisnya** dívat színekben.
Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.
Nagy választék női selyem-, gyorsu kabát- és átkötőblúzokban. 1197

BLATT
KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
CLUJ, FŐTÉR 18. SZÁM

Lámpaárak!
Kristályfehér lámpacsövek
Cseh táblaiüveg
Ornamentív és kint
Porcellánárak
Prézelt és esztétikus üvegárak
dus szortírozásban raktáron vannak

KOMLÓS TESTVÉREKNÉL
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT

APROHIRETÉSEK

Égy ére ára 1 lel. Vasnapiaké pedig 2 lel.
Legjobb apróhirdetés ára 10 lel.

Hzr. nevelőnő elemi, polgári sikerrel oktat, háztartásban segít, állást keres. Cím: Galamb-utca 13. 261.1

Ötér közelében keres két intelligens fiatalember butorozott szobát. — Cím a kiadóhivatalban.

Grósz Adolf
ortó. כשר- vendéglője

Nagyvárad, (Zöldfa-u.)
Str. Nicolae Jorga 10

Biró Andor

Kézműáru nagykereskedése

Cluj, Kornis-u. 2. sz.

A világhírű
Kierpel Kézfínemítő
Kierpel szappan
Kierpel Bébőszappan
Kierpel hintőpor
kapható kicsiben és nagyban
Rózsa nagydrogeriában
Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 28
Mátyás kir. tér — 1266

PERFEKT
KÖNYVELŐ-, GÉP-
ÉS GYORSIRÓNÓT
KERES AZ
„AURORA“
ÁRUHÁZ
CLUJ, PIATA MIH. VITEAZUL 35

2826-1
תאריך לאור מספר
"דור דביעי"
על מס' חרלין
מאת הרב הנאון משה שמואל
נלאונר אביד דסק קלויזנבורג.
מחירו 100 לעי. מכורד 120 לעי.
הדפסה להשיגו יפנה אל המתבר שלימיא.

Jonkpurra alkalmas
POSZTÓCIPÓK
„HERCULES“
cipőzletbe Str. Regele Ferd. 5.
női 22, férfi 25-lel árban kaphatók.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhuladékat legmagasabb napiárban vásárol
Szaru- és csontdragyár R.-T. Cluj

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: Műbőr, ruha készletanyagok, Előfrenedő pengék és borókák. 1910 Szász nagyraktár

Azonnal raktárról szálltunk
bármely mennyiségben versenyképes árkban:
DITMAR-típusú lámpaárnyék — Zománcozott edények — Automata- és Dulvikatokat —
Pürészreszelő — Láncceru — Csizmapatka szeggyel 0-24 számig — Konyha- és szobkészek — Mody- és francia patkószeg — Recésfejű talpszeg — Marha- és lovakaró ónozza — Valódi „PYRAM” cipőkrém — Patentkapocs — Zsámfeszcsu és Berindei csokoládé gyári árban — Saját készítményű divat- és parasztpapát. Összes norisbergi- és rövidárak. 1920-1
Kérjük a szükséges mennyiség megnevezésével — mielőtt ajánlatot tesz — felhívni
Fratih HURSCH Testvérek
Simionul-Silvaniei — (Sztifgyosmlyó.)

Uj kóser étterem megnyitás!

Ma esztőtörtökön, szeptember 22-én nyitik meg az Unió- és Mátyás király-u. sarkán a

„Lloyd“ ort. kóser étterem

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hasni, hogy a modern kornak megfelelően átalakított elsőrangú

ORT. KÓSER ÉTTERMET NYITOTTUNK

Minden igyekezetünk a tisztelt közönség legmesszebbmenő igényeit kielégíteni. — Elvállalunk bankett-, lakodalmak-, társasvacsorák stb. rendezését a legjutányo ábráron. — Előzékeny, figyelmes és pontos kiszolgálás. — A nagyérdemű közönség seives támogatását kéri

LÓWY ÉS FEUERLICHT
tulajdonosok

Héber gyorsírás tankönyve
Hasztenografia Hátvrit. — Megrendelhető a Zs. N. Sz. könyvosztályában. — Ára 30 lel

Csak egy ut vezet a boldogsághoz és a páratlan hatáshoz

HIGIEA SOSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártója: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár
1926 CLUJ — KOLOZSVAR

FRANKEl EMÁNUel és KLEIN SÁMUEL
kézműáru nagykereskedése
1196 Cluj, Piata Vit. Mihaku (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

„Melissát“ kérjen, ha finom cukorkát akar!

Minden házban fontos!
Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapju-tisztítása, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok
Baktáron tartok kész párnákat és tollat Mérsékelt árak! — Szolid kiszolgálás!
Stern Salamon Becskay-utca 9

CAROL LASSEN

nemzetközi szállítási vállalat
CLUJ, PIATA UNIREI No. 4

Elvállal bármily szállítást bel és külföldre. —
Fiókok és képviselők minden kontinens minden nagyobb városában — és kikötőjében. —

Gyorsított nagyszállítmányok

Prompt felvilágosítások szállítási és fuvarszámítási ügyekben

Saját fuvarreklamációs iroda

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirei (v. Mátyás király-tér) 36.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűlés- és waggonforgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és irányba. — — — Fuvardíjviszterítés és feltelviszgalati iroda.

Szőrme bundákban — és különféle szőrmékben nagy választék
Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben — vállalatunk
S. EISENSTÄDTER & Co.
szécs. — szőrmearuháza
Cal. Viet. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Baumzweig, Rosenfeld & Co.

kézmű- és divatruház megnyit — a főpostával szemben

Férfi gyapju-szővet
100 cm. női szövet
Francia delének
1a karten
1a vásznak
Barchetek
Famut-szővet
Férfi zokni
Női harisnya
A fel nem sorolt cikkek feltűnő olcsó árban árusítottunk